

ТВАРИННИЦТВО, КОРМОВИРОБНИЦТВО

УДК 636.4.082

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРИЙОМІВ ВІДБОРУ ПО ПІДВИЩЕННЮ ПРОДУКТИВНИХ ЯКОСТЕЙ СВИНОМАТОК

В.П.КОВАЛЕНКО – д.с.-г.н., професор, чл. кор. УААН

Н.Л.ПЕЛИХ – к.с.-г.н., доцент,

С.П.ПАНКЄЄВ – аспірант, Херсонський ДАУ

На сучасному етапі селекційних робіт в свинарстві важливого значення набуває розробка критеріїв оцінки прогнозування відтворних якостей свиноматок. Це зумовлено тим, що вони визначають обсяги вирощування і відгодівлі тварин, показники виробництва продукції на й голову родинного стада. Відомо, що відтворні якості свиней мають низькі показники успадкованості (0,05...0,15), тому прямиий відбір з ними не завжди ефективний.

Тому останнім часом в свинарстві значна увага надається визначенню біологічних лімітів, які забезпечують високі відтворні якості активної частини популяції.

Останнім часом в селекційній роботі значна увага надається визначенню біологічних лімітів, які забезпечують високі відтворні якості активної частини популяцій. Як вказує Ф.Орозко (1989) перевищення цих лімітів (за продуктивними ознаками) веде до встановлення негативної кореляції з заплідненістю, виходом молодняка, його збереженістю. В цьому аспекті в свинарстві доцільно вивчити співвідношення маси гнізда при народженні до маси свиноматок, так як цей показник в повній мірі характеризує їх в репродуктивний потенціал. Поряд з цим доцільно встановити зв'язок маси гнізда за великоплідністю з наступним ростом і розвитком тварин.

Співвідношення маси гнізда до маси маток в певній мірі визначає напруженість ембріогенезу, а також скоростиглість приплоду. Тому цей показник доцільно розглянути як новий критерій оцінки репродуктивних якостей свиноматок.

Зв'язок великоплідності з наступним ростом і розвитком тварин вивчався в ряді робіт (Рибалко В.П., 1995; Березовський М.Д., Ломако О.Р., 1998, Ломако О.Р., 2000). Було запропоновано ряд нових критеріїв оцінки вирівненості гнізда за великоплідністю і розроблені відповідні індекси оцінки.

Але детальних комплексних досліджень в цьому напрямку не проводилось, що визначає актуальність робіт з питань ролі великоплідності в становленні репродуктивних і продуктивних ознак свиней. Виходячи з цих передумов, нами проведені дослідження по визначенню нових параметрів оцінки великоплідності та їх вирівненості в зв'язку з багатоплідністю маток та живої маси поросят при відлученні.

Дослідження проведені на свинофермі учбового дослідного господарства "Приозерне" Комсомольського району, м.Херсон, 1999-2000 роках. Об'єктом досліджень були свиноматки великої білої породи м'ясного типу (на основі плідників естонської селекції). В дослідях було вивчено репродуктивні якості 34 голів свиноматок, які були сформовані в три групи за живою масою співвідношення маси гнізді до маси маток та індексом вирівненості поросят в гнізді.

За живою масою свиноматки були розподілені на три класи: I до 187 кг, II – 188-210 кг і III – 211 кг і більше. По співвідношенню маси гнізда до маси свиноматок відповідно: I – до 6,4 %; II – 6,5-8,0 % і III – вище 8,1 %. Індеси вирівненості гнізда розраховували за методикою М.Д.Березовського (1999):

$$\frac{X_{\max} - X_{\min}}{x}, \text{ де}$$

X_{\max} – максимальна жива маса поросяти в гнізді, кг

X_{\min} – мінімальна жива маса поросяти в гнізді, кг

x – середнє значення великоплідності в гнізді, кг

В результаті досліджень встановлено, що максимальна багатоплідність була у маток з середньою живою масою (188-210 кг) – і складала 11,2±0,12 гол (табл.1).

Групи свиноматок з масою нижче і вище середніх значно мали відповідно багатоплідність на рівні 10,5±0,11 і 11,0±0,10 голів поросят.

Аналіз багатоплідності маток, віднесених до трьох груп за індексом М.Д.Березовського показав, що оптимальний був також клас з середніми значеннями; матки цього класу мали багатоплідність 11,3 голів поросят.

Найбільш суттєві відмінності між свиноматками встановлені при їх розподілі за співвідношенням маси гнізда при народженні / жива маса матки (%). Максимальні значення цього показника (з 6,4 до 8,1 %) сприяли підвищенню багатоплідності маток з 9,8±0,12 до 11,7±0,09 голів поросят.

Таблиця 1 – Показники відтворювальних якостей свиноматок

Групи розподілу свиноматок	Класи	Багатоплідність $\bar{x} \pm S_x$	Показники $(\bar{x} \pm S_x)$			Молочність $\bar{x} \pm S_x$	Жива маса в 2 місяці $\bar{x} \pm S_x$
			великоплідність		середнє		
			хрячки	свинки			
I. За живую масою свиноматок	1. (до 187 кг)	10,54±3,39	1,23±0,011	1,28±0,04	1,26±0,025	52,7 ±17,3	15,7± 0,16
	2. (188-210 кг)	10,0±3,04	1,41±0,044	1,41±0,041	1,41±0,07	64,2 ±20,3	18,7 ±0,18
	3. (211 і більше)	11,0±3,51	1,34±0,051	1,3±0,06	1,32±0,02	45,5 ±17,36	14,9 ±0,11
II. За індексом Березовського	1. (до 0,44)	9,9±3,18	1,63±0,04	1,53±0,04	1,58±0,05	57,1 ±19,02	16,4 ±0,38
	2. (0,45-0,65)	11,2±3,39	1,26±0,032	1,31±0,036	1,28±0,025	50,3 ±16,74	17,6 ±0,08
	3. (0,66 і більше)	10,2±3,27	1,17±0,06	1,21±0,055	1,19±0,02	55,8 ±17,95	16,1 ±0,54
III. За співвідношенням маси поросят до маси матки	1. (до 6,4 %)	10,1±3,08	1,1±0,045	1,19±0,05	1,14±0,045	48 ±15,72	13,45± 0,63
	2. (6,5-8)	9,9±3,02	1,46±0,042	1,35±0,044	1,405±0,055	63,4± 19,7	18,7 ±0,62
	3. (8,1 % і більше)	11,7±3,93	1,69±0,2	2,03±0,37	1,8±0,16	51,4 ±18,06	16,05 ±0,54

Нами вивчені показники живої маси поросят при відлученні залежно від розподілу свиноматок на сформовані групи. Отримані дані вказують, що максимальні значення цього показника отримані, як і по багатоплідності для маток середнього класу за живою масою: $18,7 \pm 0,18$ кг. В класах M^- і M^+ отримана відповідно жива маса $15,7 \pm 0,16$ і $14,9 \pm 0,11$ кг. ($P > 0,01$). Оптимальними також виявилися середні значення індексу вирівненості поросят ($0,45-0,65$). Жива маса поросят при відлученні від цієї групи маток складала $17,6$ кг, а для груп з нижчим показником відповідно $16,4$ кг і $16,1$ кг. На відміну від ознаки багатоплідності максимальну живу масу поросят при відлученні отримано в групі свиноматок з середніми для популяціями значеннями ($6,5-8,1\%$) – $18,7$ кг (для класу M^- $15,45$ і M^+ $16,05$ кг). Встановлені вірогідні відмінності в показниках живої маси поросят.

В цілому проведені дослідження показали, що співвідношення маси гнізда при народженні до маси матки поряд з індексом вирівненості приплоду можуть бути використані як додаткові критерії для підвищення точності фенотипової оцінки свиноматок за репродуктивними якостями, а їх використання буде сприяти відбору молодняку з високою енергією росту в період вирощування, це буде сприяти селекційному прогресу за відгодівельними якостями.

УДК 636.4.082.11

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ШЛЯХОВОГО АНАЛІЗУ КОМПОНЕНТІВ В СВИНАРСТВІ

В.Д.КАРАПУЗ – к.с.-г.н , доцент,
М.М.ХРЕНОВ – д.в.н., професор, Херсонський ДАУ,
М.В.КОНОВАЛОВА – пошукувач,
О.І.ДУДКА – н.с. ІТ "Асканія-Нова" УААН

Одним із основних показників, який визначає репродуктивні якості свиноматок є маса гнізда при відлученні. Він є інтегрованим показником, який включає кількість поросят до відлучення і масу кожного поросяти цього гнізда. Величина його залежить як від збереженості молодняку, так і від його енергії росту. Зважаючи на важливість прогнозування цього показника, нами вивчено взаємозв'язок інтер'єрних показників свиноматок і показників розвитку поросят при відлученні з використанням прийому розрахунку коефіцієнтів шляхів за методикою С.Райта.

Інтегрованість генетичної системи рослин і тварин, плейтропних дій більшості генів, закладені в основу кореляційних зв'язків між озна-